

CZU 340.5

Aspecte teoretice și practice privind activitatea administratorului autorizat.

Studiu comparat

Natalia JANU

administrator autorizat,

doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova

asistent universitar, Universitatea de Stat ”Alecu Russo” din Bălți

***Abstract.** The comparison of law systems and institutions of different states is a necessary science to enrich knowledge and to take a critical approach to one's own legal system. Thus, we intend to make in this paper a legislative comparison of different countries and we will refer to the institution of the insolvency institution in general, as well as the profession of authorized administrator, in particular. The set targets in this regard are: studying the insolvency legislation of countries such as Romania, France, the Russian Federation, China and the USA; identifying the legislative differences between the laws of the countries listed above, on the one hand, and the Republic of Moldova, on the other hand; outlining the difficulties in applying in practice the norms related to the profession of authorized administrator; perspective approach (social, political, economic and cultural) to introduce in the legal system of the Republic of Moldova the regulations of other countries.*

***Keywords:** authorized administrator, judicial administrator, liquidator, trustee, insolvency, bankruptcy.*

Dreptul comparat reprezintă un domeniu de studiu specific și foarte important datorită funcției sale auxiliare care vizează critica legislativă. În acest sens, considerăm că anume aprecierea critică și obiectivă a legislației naționale în domeniul insolvabilității prin compararea acesteia cu legile asemănătoare sau cu instituțiile analoage din alte state formează un imbold pentru îmbunătățirea legislației.

Din motiv că instituția insolvabilității este o instituție foarte veche, aceasta se regăsește în sistemul de drept a multor state. În studiul comparat care urmează, vom extrage, în mare parte, regelementări ce vizează strict profesia de administrator autorizat, însă, pentru a fi înțeleasă corect aplicarea acestora, se va face referire în unele cazuri și la regelementările generale în materie de insolvență.

În **România**, condițiile pe care trebuie să le întrunească persoana pentru accederea în profesia

de practician în insolvență sunt foarte asemănătoare cu cele impuse de legislația noastră, însă procedura de accedere este mai diferită – fiind necesară trecerea stagiului de practică (24 luni), promovarea unui examen organizat de Uniunea Națională a Practicienilor în Insolvență din România (UNPIR) și înregistrarea în Tabloul UNPIR [17], nefiind necesară implicarea Ministerului Justiției. Mai mult decât atât, persoanele care au exercitat, timp de 10 ani, o profesie juridică sau economică, au fost deputați sau senatori în comisiile de specialitate juridică sau economică, au avut calitatea de angajat pe o funcție economică sau juridică, într-un cabinet individual de insolvență, într-o societate profesională cu răspundere limitată sau într-o întreprindere profesională unipersonală cu răspundere limitată cel puțin trei ani - vor fi **scutite de stagiul de pregătire** profesională, iar persoanele care sau au exercitat cel puțin 5 ani funcția de judecător-sindic, sau 10 ani funcția de avocat, judecător sau notar public, pot fi primite în profesie, la cerere, cu **scutire de examen și de perioadă de stagiu**.

În procedurile de insolvență, practicienii în insolvență exercită atribuții de administrator judiciar sau, după caz, de lichidator, în funcție de faptul că întreprinderea debitorului este obiect al unei perioade de observație, al unei reorganizări judiciare sau al unui faliment. Administratorul judiciar sau lichidatorul reprezintă o interfață a participanților la procedură împreună cu judecătorul sindic, motiv pentru care art. 40 din Legea nr. 85/2014 [6] îi plasează în categoria *organelor procedurii*, acestea fiind obligate să asigure efectuarea cu celeritate a actelor și operațiunilor prevăzute de legea insolvenței, precum și la realizarea, în condițiile legii, a drepturilor și obligațiilor celorlalți participanți la aceste acte și operațiuni.

Conform legislației românești, exercitarea profesiei de practician în insolvență este compatibilă cu activități și funcții didactice în învățământul superior juridic sau economic și cu calitatea de avocat, expert contabil, evaluator, auditor financiar, arbitru, mediator ori expert tehnic judiciar.

În procedura de insolvabilitate, practicienii sunt denumiți fie *administratori judiciari*, fie lichidatori. Administratorul judiciar poate fi atât persoana fizică, cât și persoana juridică, inclusiv reprezentantul acesteia, care are calitatea de practician în insolvență, în condițiile legii.

Interesant este faptul că, pentru a fi desemnați, administratorii se autopropun. *“Practicienii în insolvență interesați vor depune la dosar o ofertă de preluare a poziției de administrator judiciar în dosarul respectiv, la care vor anexa dovada calității de practician în insolvență și o copie după polița de asigurare profesională, În ofertă, practicianul în insolvență interesat va putea arăta și disponibilitatea de timp și de resurse umane precum și experiența generală sau specifică necesare preluării dosarului și buneii administrării a cazului. În cazul în care nu există nici o astfel de ofertă, judecătorul-sindic va desemna provizoriu, până la prima adunare a creditorilor, un practician în insolvență ales în mod aleatoriu din Tabloul U.N.P.I.R.”* [13, p. 13].

Deci, ca și în legislația noastră, creditorii au un rol activ în desemnarea, înlocuirea și destituirea administratorului. Iar acest fapt este posibil doar după instituirea Adunării creditorilor.

În exercitarea atribuțiilor sale în perioada de 60 de zile de la deschiderea procedurii administratorul judiciar trebuie să întocmească două rapoarte esențiale pentru continuarea ulterioară a procedurii pe care trebuie să le depună în termenele legale la dosarul cauzei și să le comunice membrilor comitetului creditorilor. Administratorul judiciar va convoca comitetul creditorilor pentru a discuta concluziile acestor rapoarte în vederea pregătirii adunărilor creditorilor [13, p. 37]. Administratorul judiciar, ca de altfel și lichidatorul, are pe parcursul procedurii rol de *agent al instanței*.

După cum se constată, activitatea practicianului român în insolvență este foarte asemănătoare cu cea de administrator autorizat. Ca și în Republica Moldova, administratorii urmează aceleași principii: *trebuie sa fie independent*, trebuie sa aiba o *conduita echidistanta* sa fie imparțiali. Altfel, nu s-ar justifica pozitia lor de organ al procedurii.

Criticii și practicienii români însă tind să considere că, în realitate, aceste reguli nu sunt respectate uneori de însuși administratorii, alteleori de alte organe de control ai administratorilor. Se consideră astfel, că se oferă prea multă libertate a debitorului de a propune un practician în insolvență pentru funcția de administrator judiciar sau lichidator, că există o implicare exagerată a creditorilor în numirea definitivă a acestora prin hotărâre majoritară care nu mai poate fi schimbată decât pentru motive temeinice (pe care judecătorul nu le poate ridica din oficiu decât în mod cu totul întâmplător), precum și multiplele reglementări fiscale sau procesual-penale care contrazic, cel puțin parțial, sau dublează normele legislației insolvenței în materie de numire, remunerare și independență ale administratorului judiciar sau ale lichidatorului, pe de alta parte, plus evoluțiile și cutumele de pe piață, se poate spune că independența administratorului judiciar *nu* prea mai este reală. Iar acest lucru este rău, întrucât renunțarea la acest principiu poate denatura scopurile procedurii insolvenței și compromite profesia liberală de practician în insolvență [8].

Legislația *franceză* [18] impune o singură condiție pentru accederea la profesia de “administrator judiciar” - promovarea unui examen și parcurgerea stagiului de practică, însă interzice orice compatibilitate între această profesie cu alte profesii, cu excepția profesiei de avocat. Cu titlu de exemplu, în *Belgia*, de asemenea, doar avocații se pot califica în profesia de practician în domeniul insolvabilității, iar în *Marea Britanie* [19] dreptul de a accede la profesia de administrator îl au doar contabilii atestați și avocații licențiați.

În general, obiectivele puse de sistemul francez în materie de insolvabilitate sunt: în primul rând, păstrarea întreprinderilor existente; în al doilea rând, păstrarea locurilor de muncă; în al treilea rând, satisfacția creditorilor. Așadar, din start, instanța de judecată va aplica procedura de

restructurare, aplicînd în acest sens în privința debitorului, o perioadă de observație, pentru a determina situația economică și socială a întreprinderii. În decizia de deschidere a procedurii de observație, instanța numește un judecător special și două persoane autorizate: *administratorul* și *reprezentantul creditorilor*. Instanța conferă administratorului următoarele funcții - de a monitoriza acțiunile de administrare, de a ajuta debitorul să gestioneze sau să administreze independent activitatea. Este de remarcat că, în orice moment, instanța poate modifica atribuțiile administratorului.

Dacă situația debitorului este nesatisfăcătoare, instanța imediat dispune lichidarea acestuia. Decizia instanței de lichidare debitorului înseamnă încetarea perioadei de observare și a funcțiilor *administratorului*. Prin această decizie debitorului automat îi sunt ridicate atribuțiile de gestionare, acestea fiind transferate *lichidatorului*, care le exercită pe întreaga perioadă de lichidare a masei debitoare.

După cum se constată, în Franța, instanța joacă rolul cheie în luarea deciziei de intrare în procedura falimentului, astfel statul păstrează autoritatea în reglementarea economiei. Creditorii, în schimb, comparativ cu legislația noastră, nu au nici un drept, iar unica modalitate de a-și exprima poziția este adresarea către instanță doar prin intermediul reprezentantului creditorilor desemnat de această instanță.

Ne-am dori preluarea modelului francez, ce ține de numirea reprezentantului creditorilor – pentru a asigura celeritatea procesului de insolvabilitate.

Administratorul de arbitraj din **Federația Rusă** [7] este *o persoană fizică*, subiect de activitate profesională, care desfășoară practică privată pe baza apartenenței la Uniunea Administratorilor de Arbitraj. Administratorul de arbitraj poate fi un cetățean al Federației Ruse, care desfășoară activități profesionale în această calitate, angajându-se în practică privată. El trebuie să fie membru al uneia dintre organizațiile de autoreglementare (SRO) ale administratorilor de arbitraj și să aibă asigurată activitatea sa profesională. Administratorul de arbitraj trebuie să aibă studii superioare și o experiență de muncă în domeniul administrării de cel puțin un an. Legea nu impune cerințe generale cu privire la apartenența administratorului de arbitraj cu o anumită profesie și studii superioare într-un anumit domeniu. Acest fapt determină multe conflicte și, la alegerea acestuia, creditorii sunt nevoiți să impună condiția suplimentară de a fi desemnat un administrator care are studii într-un domeniu anume: economic, juridic, etc.

Administratorul de arbitraj este desemnat de instanța de arbitraj și desfășoară activități sub controlul instanței și al Adunării creditorilor. Atribuțiile lui și modalitatea de exercitare a acestora sunt foarte asemănătoare cu cele ale administratorului autorizat în Republica Moldova.

În **SUA** profesia de administrator în domeniul insolvabilității, se regăsește sub denumirea de *trustee*, ceea ce înseamnă mandatar. Un candidat pentru rolul de mandatar în Statele Unite trebuie să

fie avocat (avocat), contabil, bancher sau manager anti-criză. Sunt prezentate și cerințe de reputație a candidaților. O persoană care dorește să acționeze ca un mandatar trebuie să prezinte modelul amprentelor sale digitale, informații despre plata impozitelor și istoricul de credit. Acestei profesii se cere a deține aptitudini precum sociabilitate, capacitate fizică și intelectuală de a-și îndeplini conștiincios îndatoririle; să fie obiectiv și accesibil pentru toți participanții la procesul de insolvență. El trebuie să rămână imparțial și dezinteresat.

Administratorul poate fi exercitat de o persoană mandatar de drept privat sau de un administrator (mandatar) federal de stat. Administratorii federali de stat sunt subordonați Institutului administratorilor federali de stat - un proiect conceput pentru a elibera instanța de la îndeplinirea funcțiilor administrative. Administratorul federal de stat, va fi numit de procurorul general pentru un mandat de șapte ani. Acesta este un funcționar public, angajat în Biroul executiv al administratorilor federali din Statele Unite din cadrul Departamentul de Justiție [10, p. 34-35].

Administratorii federali ai statului asigură controlul procesului falimentului, gestionarea falimentului și controlul administratorilor privați. Administratorul federal de stat poate numi un mandatar într-un caz de faliment sau să desfășoare activități în mod independent. El, și nu instanța, este cel care selectează și supraveghează mandatarii. Dacă este numit un mandatar, acesta trebuie să lucreze în contact cu administratorul federal de stat pentru a asigura eficacitatea și integritatea sistemului de faliment. În SUA lichidarea presupune numirea unui mandatar care colectează bunurile neexentate ale debitorului, îl vinde și distribuie încasările către creditori.

În *China*, instituția administratorului insolvenței a apărut odată cu adoptarea Legii falimentului popular din 2006. Aceasta este a doua lege privind falimentul, adoptată după formarea RPC în 1949. Prima Lege privind falimentul întreprinderilor din 1986, viza exclusiv întreprinderile de proprietate publică, care avea loc cu implicarea unei comisii de lichidare în componența căreia intrau funcționarii guvernamentali, și nu specialiști. De aici și au apărut primele critici ale sistemului vechi - procedura de faliment este o sarcină complexă care necesită cunoștințe și abilități profesionale pe care oficialii guvernamentali nu le aveau.

Noua Lege privind falimentul 2006 s-a extins și viza deja toate persoanele juridice. Aceasta a fost elaborată în baza reglementărilor actuale privind insolvența din alte țări, în special în Statele Unite. El repetă în mare parte modelul legii falimentului american, inclusiv în ceea ce privește participarea la cazul mandatului. După inițierea procedurii de faliment, o instanță chineză numește un mandatar, similar unui mandatar din Statele Unite.

Poate fi administrator persona fizică sau persoană juridică înregistrată în Registrul administratorilor ținut de instanța competentă. De regulă administratorul-personă juridică este desemnat în cazul insolvenței unei întreprinderi, pe când administratorul – persoana fizică este

desemnat, de regulă, în cazuri de insolvabilitate foarte simple. Majoritatea administratorilor - persoane fizice - sunt specialiști în domeniul juridic și contabil. Specialistul numit pentru postul de administrator trebuie să aibă cunoștințe profesionale, un nivel de calificare adecvat și trebuie să participe la asigurarea de răspundere profesională.

În China desemnarea administratorului îi revine instanței de judecată de drept comun. Având în vedere importanța și influența administratorilor asupra procedurilor de faliment, în China există reguli foarte minuțioase pentru numirea acestuia. Administratorului i se dedică un întreg capitol din Lege. Pe lângă acest act legislativ, există Regulamente special aprobate de CSJ al RPC privind: numirea administratorilor în cazuri de faliment; determinarea remunerației administratorului în procedurile de faliment, etc.

Pentru a evita manipularea numirii sau a conflicte de interese, administratorul este selectat la întâmplare folosind una dintre cele trei metode: în ordinea priorității, prin tragere la sorți sau ales aleatoriu de calculator. De exemplu, în instanțele din Beijing, administratorul este ales prin tragere la sorți. Astfel, tribunalul Poporului, care a acceptat pe rol cererea de declarare a falimentului unui debitor, va solicita Departamentul de expertiză juridică și licitații a CSJ extragerea unui administrator. În acest sens, instanța va indica necesitatea extragerii din rândul administratorilor persoană fizică sau persoană juridică. Departamentul organizează selecția administratorului și notifică în scris instanța. Numai după aceasta, instanța va dispune prin act judecătoresc numirea administratorilor și îl aduce la cunoștință tuturor celor interesați [11, p. 57-64].

În cele ce urmează ne propunem să reliefăm câteva din problemele ivite în practica activității de administrator autorizat în Republica Moldova și să oferim câteva soluții de soluționare a acestora prin preluarea reglementărilor din alte țări.

Limita exercitării atribuțiilor administratorilor (dosarul nr. 2rc-283/2017 24 mai 2017). În speță, Manalati Tair, în calitate de lichidator al SA „Fabrica de Fermentare a Tutunului Florești”, în baza Hotărârii Comitetului creditorilor, a fost autorizat la vânzarea bunurilor imobile în valoare de 13.054.091,14 lei care aparțin debitorului, prin licitație cu reducere, fără a stabili limita la care poate fi redus prețul minim. Autorizarea Comitetului a fost necesară, deoarece tranzacția de vânzare a constituit un *act de proporții*. Până la urmă, bunurile au fost vândute la suma de doar 1.306.106,66 lei.

Creditorii chirografari ai debitorului: Primăria or. Florești, SRL „Nicsir-Flor” și Ion David, au contestat acțiunile lichidatorului, și au solicitat suspendarea procedurii de vânzare, motivând că tranzacția de vânzare ce constituie act de proporții, a fost aprobată de Comitetul creditorilor cu votul doar a 2 membri din 4 și nu unanim, iar faptul că nu s-a stabilit un preț minim rezonabil de vânzare a bunurilor a dus la vânzarea acestora la un preț mizer, disproportional valorii reale ale acestora. Mai mult decât atât, în cadrul vânzării bunurilor, lichidatorul nu a făcut propunere nici unui creditor de

preluare a acestora în natură în contul stingerii datoriei.

Prima instanță a respins contestația creditorilor chirografari. Instanța de recurs, a menținut decizia primei instanțe motivând că aceștia trebuiau să conteste hotărîrea Comitetului și nu acțiunile lichidatorului. Din motiv că aceasta nu a fost contestată la timp, hotărîrea a intrat în vigoare, iar lichidatorul nu a făcut altceva decît să o execute.

Soluții și recomandări. Una din atribuțiile administratorului autorizat este supunere și executarea hotărîrii creditorilor. În speța de mai sus, suntem în fața unei tranzacții săvîrșite de administrator în dezavantajul creditorilor (a vîndut bunul la un preț mai mic de 10 ori), necătfînd la faptul că acesta, teoretic, a respectat procedura și s-a conformat hotărîrii Comitetului creditorilor. Considerăm că, în cazul dat, pe de o parte, astfel de hotărîri ar trebui să fie luate la Adunarea creditorilor unde au șansa de a participa toți creditorii și nu la Comitetul creditorilor, unde participă doar 3-5 creditori reprezentanți ai creditorilor (nu putem avea încrederea totală că creditorii care fac parte din Comitet nu ar lua decizii doar în interes personal). Pe de altă parte, nu este clară aici nici poziția lichidatorului, care, formal acționează legal, executînd hotărîrea comitetului creditorilor fără a se opune, chiar dacă, prin acțiunile sale sunt prejudiciate interesele creditorilor validați. Considerăm că legea trebuie să-i ofere o libertate mai mare administratorului – de a nu se supune unor hotărîri ale creditorilor, dacă acestea ar putea duce la diminuarea patrimoniului debitorului în detrimentul interesului tuturor creditorilor.

Formalismul excesiv (dosarul nr.2rc-430/18 11 mai 2018). În speță, lichidatorul, în baza Hotărîrii Adunării creditorilor a fost autorizat să vîndă direct către un potențial cumpărător utilajul ce aparține debitorului - linia de îmbuteliere a apei minerale la prețul de 285.000 lei. Totodată, pînă la încheierea contractului de vînzare-cumpărare potențialul cumpărător a solicitat o reducere de 10.000 lei, din motiv că utilajul ar mai avea nevoie de investiții, fiind de acord să plătească prețul de 275.000 lei. Lichidatorul a refuzat încheierea contractului în așa condiții, motiv din care, unul dintre creditorii validați - Victoriabank SA, a solicitat instanței de insolabilitate obligarea lichidatorului de a încheia contractul cu reducere, din motiv că, prețul real conform raportului de evaluare ar fi mai mic decît cel propus (250 461 lei) și există riscul ca în alte condiții, acesta să fie vîndut în condiții mai rele decît cele propuse de potențialul cumpărător. Mai mult ca atît, reducerea de 10.000 lei nu constituie act de poroșii, deoarece este mai mic decît 10% din valoarea bunului (10% ar constitui 27.500 lei).

Atît prima instanță, cît și instanța de recurs au respins demersul SA Victoriabank, motivînd că lichidatorul, supunîndu-se hotărîrii creditorilor, avea dreptul să refuze încheierea contractului în așa condiții. Mai mult ca atît, instanța a motivat că, conform legii, dacă vînzarea directă autorizată nu a fost posibilă în condițiile aprobate, urmează a se trece la procedura generală de vînzare prin licitație.

Conform legii, *lichidatorul are obligația de a executa hotărîrea creditorilor, iar pe de altă*

parte acesta are și dreptul, fără acordul creditorilor, să încheie tranzacții cu valoare mai mică de 10% din masa debitoare, așa cum ele nu sunt acte de proporții. În speță, necătînd la faptul că, din punct de vedere legal, lichidatorul a acționat corect, totuși, datorită unui formalism excesiv, acesta riscă să vîndă bunul la licitație în condiții inechitabile pentru creditori. Exemplul de mai sus vorbește de la sine – în cadrul licitațiilor prețul poate scădea esențial, mai mult ca atît, organizarea oricărei licitații necesită timp îndelungat (există condiții și termene minime de publicare a avizelor, de organizare a licitației, etc.) și necesită bani pentru publicare și organizare (o publicare în Monitorul Oficial ar costa între 500 și 1500 lei), în plus se calculează onorariul lichidatorului (minim 10.000 lei/lună). În aceste condiții ar părea că acțiunile lichidatorului ar părea legale – el doar se supune hotărîrii creditorilor. Însă, totuși este de menționat că el ar fi putut să încheie contractul cu reducere, din motiv că reducerea oferită nu ar reprezenta act de proporții, deci la fel ar fi legală. Totodată și decizia instanței se bazează, desigur pe norma legală, însă prin aceasta nu se creează condiții rezonabile pentru desfășurarea procedurii – dimpotrivă, aceasta va fi mai îndelungată și ar presupune cheltuieli mai mari, ceea ce contravine scopului legii insolvențiară. Considerăm că ar fi oportun ca, prin lege, să se includă, la nivel de principiu, pe care să-l respecte inclusiv administratorul, de care să se ghideze creditorii și instanța - prioritatea interesului față de sporirea masei debitoare în coraport cu hotărîrea formală a creditorilor.

Desemnarea administratorului nou în cazul decesului fostului administrator. În cadrul procesului de insolvență a SRL „Insula Paradisului” a fost inițiată, în baza hotărîrii Adunării creditorilor, procedura falimentului, numindu-se în calitate de lichidator pe D. C. La data de 08.08.2019 acesta a decedat, debitorul rămînînd fără conducere. La data de 28.08.2019, unii creditori au solicitat instanței numirea imediată a unui lichidator concret, cerere care a fost respinsă. Totodată însă instanța a desemnat din oficiu prin încheiere un alt lichidator din rîndul administratorilor autorizați – C. D. Participanții la proces au contestat cu recurs încheierea instanței, totodată, în paralel, au solicitat noului lichidator C. D. convocarea adunării creditorilor, la care au decis numirea unui nou lichidator – T. V. (adunarea din 29.10.2019). Conform legii, acesta poate începe exercițiul său numai după confirmarea sa de instanță. Necătînd la faptul că recursul creditorilor a fost admis (11.02.2020), C. D. nemaivînd dreptul de a exercita atribuțiile de lichidator, instanța nu a aprobat nici candidatura aleasă la adunarea creditorilor – T. V. deoarece această hotărîre, ulterior a fost contestată. În acest sens se constată că, în final, după mai bine de 3 luni de examinare a contestațiilor, a fost numit în calitate de lichidator T.V.

Așadar, legislația nu prevede mecanismul de numire a unui nou administrator în cazul decesului celui în cauză. Drept consecință – debitorul a rămas fără administrator, respectiv din 11.02.2020 nimeni nu a dus răspundere pentru bunurile acestuia, fapt total illogic și inadmisibil. Cel mai mult probabil, în

sistemul de drept american, un astfel de colaps nu s-ar fi înregistrat, deoarece, după cum relatam mai sus, legislația SUA, permite funcționarea concomitentă a doi administratori – administratorul federal de stat și mandatarul (trustee), astfel încât decesul unuia nu ar fi avut astfel de consecințe. În China, de exemplu, atribuția de numire a administratorului aparține doar instanței (cu tragere la sorti). Totodată, este de menționat că și în China și în SUA, administratorul poate fi și persoană juridică, fapt ce ar exclude probleme de acest gen. Cu toate că nu am adus exemplul Australiei, legislația căreia este foarte apropiată cu a Marii Britanii, am dori să menționăm că, în astfel de situații intervine un Organ oficial „Official Trustee” (Organ cu funcții de administrare) care este asistat de Direcția din cadrul Serviciului de Securitate din Australia (Federal office of the Australian Financial Security Authority). Creditorii, ulterior, ar putea schimba candidatura administratorului.

Necătfind la faptul că în legislația Federației Ruse, la fel, nu este prevăzută această situație, instanțele rusești aplică cu succes prin analogie normele cu privire la destituirea sau demisia lichidatorului. Astfel, *legea oferă un termen pentru ca creditorii să numească un lichidator* [12]. În cazul în care aceștia nu intervin în termenul stabilit, instanța numește un administrator din registrul administratorilor. Considerăm că astfel de soluție este una potrivită, deoarece sunt respectate și drepturile creditorilor care au șansa de a alege la propria viziune un administrator, dar și pentru debitor, deoarece sunt fixate termene limită pentru exercitarea drepturilor de către creditorii, respectiv nu se tergiversează procesul.

Alte probleme ivite privind statutul administratorului autorizat. Cu toate că administratorul autorizat, după cum am studiat, reprezintă o figură centrală, de legătură între participanții la procesul de insolvență, studiul și practica totuși ne arată că aceasta este o *figură procedural dependentă*. Această dependență a fost inițial stabilită de lege. Astfel, necătfind la atribuțiile multiple pe care le are administratorul, acestea sunt controlate, în mare parte de creditorii, de instanță, de Uniune și Ministerul Justiției. Cea mai mare dependență în cadrul procedurilor este cea față de Adunarea creditorilor – aceasta alege și numește administratorul, îi fixează onorariul, dictează modalitatea de parcurgere a procedurii și autorizează acțiunile administratorului.

Inițial, după cum spuneam, administratorul poate fi propus de debitor sau de creditor, iar instanța va aproba, de regulă, această candidatură. Mai delicate sunt situațiile în care unii din creditorii validați sunt afiliați cu debitorul, astfel există riscul ca ei “să joace procedura” după bunul lor plac, în defavoarea celorlalți creditori propriu-ziși.

De asemenea, chestiuni de “acord fin” se pun și în situațiile în care, în vederea unui succes rapid, o insolvență este pregătită din timp, împreună cu principalii creditori și cu administratorul autorizat – este vorba de așa-numitele proceduri de insolvență *pre pack* (preambalate) care se deschid prin acord între debitor, principalii creditori și administrator și care se închid în perioade

scurte de timp[8].

Considerăm că procedura existentă pentru numirea de către instanța a unui administrator la cererea unui comitet de creditori deja reflectă un anumit interes al acestor creditori față de administrator. Deseori, acest administrator, după ce a fost desemnat de instanță, va lucra pentru un grup specific de creditori și nu pentru eficacitatea procedurii. Iată de ce, numirea unui administrator autorizat într-o procedură de insolvență ar trebui să fie efectuată exclusiv de o instanță competentă, fără a fi necesară o cerere în acest sens de la creditori.

După ce este desemnat, în exercitarea atribuțiilor sale, administratorul este supravegheat de adunarea creditorilor și de către instanță. Acest mecanism de control deseori este inefficient, deoarece, în esență, leagă limitează acțiunile administratorului care poate acționa doar cu autorizarea creditorilor, fapt ce pune la îndoială independența sa. Mai mult decât atât, nu există garanția că autorizarea făcută de către un grup de creditori nu ar putea avea la bază un interes personal. Ca să fim înțeleși corect, nu se neagă în totalitate controlul asupra administratorului din partea comitetului creditorilor, însă considerăm că acest organ nu trebuie să aibă la bază un interes personal, respectiv dacă comitetul creditorilor autorizează administratorul să săvârșească anumite tranzacții de proporții, atunci ar trebui să poartă răspundere pentru ele și ei împreună cu administratorul.

În unele țări, administratorii nu se bucură în general de o libertate completă. De exemplu, în Austria, instanța oferă instrucțiuni scrise și orale, iar administratorul este obligat să le realizeze și să prezinte un raport și explicații instanței. În cazuri urgente, instanța încredințează executarea anumitor cazuri unei alte persoane, în detrimentul fondurilor și riscului administratorului. În Anglia, acțiunile administratorului pot fi atacate de orice persoană interesată în instanță. Aceasta are dreptul să confirme, să anuleze sau să modifice o dispoziție sau tranzacție a administratorului, precum și să îi ofere îndrumări[11].

Pe de altă parte, există și situații când administratorul autorizat *nu face față atribuțiilor sale de conducere*, dacă este numit într-o companie care a intrat în insolvență. Un astfel de administrator ar putea fi un instrument foarte bun pentru creditorii companiei sau persoanele afiliate ale acestuia pentru a-și satisface interesele proprii. Din aceste considerente, uneori simpla deținere a autorizației de administrator nu demonstrează abilitățile și competențele sale. Pentru a evita astfel de situații, este necesar să se facă o diferențiere în autorizarea administratorilor prin instituirea mai multor categorii de autorizații pentru lucrul în întreprinderile mici, mijlocii și mari. În acest sens, este interesantă practica din Rusia, unde se eliberează o licență din prima categorie pentru lucrul cu antreprenorii persoane fizice sau companii mici fără datorii, având dreptul doar să le lichideze. În schimb, dacă aceasta a activat cel puțin 6 luni și a făcut față cerințelor legale, atunci are dreptul să solicite autorității de autorizare o licență din a doua categorie pentru a lucra cu organizații mici și mijlocii. În sfârșit,

pentru a obține o licență din a treia categorie, care dă dreptul de a lucra ca administrator cu toate organizațiile, este necesar să finalizeze cel puțin două proceduri de reorganizare sau faliment cu o licență din a doua categorie și să primească un aviz pozitiv al comisiei de expertiză privind calitatea administrării procedurilor [19]. Această abordare diferențiată a autorizării ni se pare una adecvată și ar trebui utilizată și în Republica Moldova.

În cadrul unor investigații cu privire la nivelul de pregătire morală pe care trebuie să-l dețină administratorului autorizat s-a putut fi identificat un set de competențe, iar dintre acestea cele care au avut cel mai mare scor sunt: capacitatea de a avea o imagine de ansamblu (procedura insolvenței este una care presupune o serie de reguli, de proceduri care trebuie aplicate atât din punct de vedere organizatoric, cât și relațional); capacitatea de a folosi autoritatea formală (administratorul autorizat are nevoie să aplice cât mai puțin birocratic și formal autoritatea în cadrul relațiilor interpersonale din procedura insolvenței); capacitatea de a găsi soluții (are legătură cu gestionarea deciziilor, fiind un act managerial extrem de important în activitatea noastră, atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ); capacitatea de a stabili reguli și proceduri (probabil că am obținut un scor atât de mare aici din cauza ambiguității, a interpretabilității legii, precum și a practicii neunitare a instanțelor de judecată, practicianul încercând să obțină tot felul de clarificări pe care să le pună sub forma unor reguli și proceduri simple, clare, ușor de aplicat) [14].

Astfel, în vederea perfectării cadrului legal cu privire la administratorii insolvenței, urmează să se țină cont de standardele Europene și practicile statelor străine precum ar fi Estonia, Letonia, Lituania, România, Franța, Marea Britanie, Germania, etc. Acestea oferă posibilitatea examinării funcționării activității profesionale a administratorilor în practicile străine, ceea ce ar consolida conștientizarea necesității unei reglementări asemănătoare și în Republica Moldova.

Concluzii și recomandări. În concluzie, am dori să menționăm că în cadrul studiului nostru am reliefat mai multe momente esențiale și am identificat probleme de punere în aplicare a legislației, fapt ce ne-a ajutat să trasăm următoarele concluzii și să facem careva propuneri:

1. Administratorii autorizați sunt „liber profesioniști” asupra cărora se exercită un permanent control, fapt ce pune sub semnul întrebării autonomia acestei profesii. Așadar, în cadrul procesului de insolvență, aceștia sunt supravegheați de instanța de insolvență și de creditorii; în afara procesului – de Uniune și de Ministerul Justiției. În practică se relevă (după cum am analizat) că ades administratorii autorizați nu acționează rezonabil, în interesul sporirii masei debitoare, din teama de a nu fi penalizați de instanță și creditorii prin aplicarea unei amenzi de pînă la 30000 lei, sau chiar prin excluderea din rîndul administratorilor autorizați.

2. La fel, considerăm a fi uneori problematică posibilitatea pe care o oferă legea deponentului cererii introductive: de a propune candidatura administratorului autorizat. Probabil, acest fapt este

privit ca un avantaj oferit de legiuitor deponentului care manifestă diligență și activism în identificarea agenților economici insolvari. Pe de altă parte, însă, în practică, sunt remarcate anumite înțelegeri dolosive între deponentul cererii introductive și administratorul autorizat, fapt ce duce la exercitări abuzive și defavorizări a altor participanți. Astfel de ilegalități sunt foarte dificil a fi depistate și dovedite. În orice caz, instanța din oficiu, sau la cererea altor participanți la proces, poate numi un alt administrator din cei înscriși în Registrul administratorilor autorizați.

3. Este de remarcat și despre reglementările și practica care vizează remunerarea administratorului autorizat. Încasarea onorariului fix din patrimonial firmelor insolvaribile, este, de regulă, un lux, care se întâmplă foarte rar. Deseori, chiar dacă este stabilit un onorariu decent, administratorul pur și simplu nu are de unde să-l încaseze, mai mult, suportă pierderi pentru cheltuielile de notificar, publicare și administrare înfăptuite din propriul buzunar. Unica soluție, în acest sens, este, solicitarea instanței de insolvaribilitate de a dispune încasarea onorariului calculat pentru o anumită perioadă din contul membrilor organelor de conducere a debitorului (director, asociați, contabil). Însă, și aici, deseori, instanța aprobă sume cu mult mai mici din cele solicitate, iar când actele judecătorești se dau la executare, se constată că membrii organelor de conducere ai debitorului nu au bunuri sau acestea sunt sechestrate și de alți executori. Din aceste considerente, *am propune obligarea fiecărei întreprinderi, încă de la constituire, să-și formeze un fond minim garantat de lichidare*, care să aibă, de exemplu, un plafon minim echivalentul unei remunerații a administratorului pentru o lună de activitate, și maxim – un procent din suma investițiilor.

4. Din motiv că suntem în prezența unor reglementări absolut noi în materie de insolvaribilitate a masei succesoriale, din păcate, este foarte greu de definit problemele care ar putea apărea în practică la aplicarea acestor prevederi, unica problemă, probabil fiind la moment, punerea în practică a acestor prevederi. Pe de altă parte, însă, este cert că, aceasta este prima premisă de instituire, pe viitor a procesului de insolvaribilitate față de persoana fizică.

Pe lângă toate cele relatate, am veni cu următoarele propuneri legislative esențiale:

- Considerăm că legea trebuie să-i ofere o libertate mai mare administratorului – de a nu se supune unor hotărâri ale creditorilor, dacă acestea ar putea duce la diminuarea patrimoniului debitorului în detrimentul interesului tuturor creditorilor. Astfel, considerăm că ar fi oportun ca, *prin lege, să se includă, la nivel de principiu “prioritatea realizării rezonabile și eficiente a masei debitoare”* în coraport cu hotărârea formală a creditorilor, principiu, pe care să-l resepecte inclusiv administratorul și de care să se ghideze creditorii și instanța.
- Din motiv că nu există prevederi exprese cu privire la desemnarea noului administrator în procedură în cazul decesului administratorului precedent, *propunem a se completa art. 63 din Legea insolvaribilității nr. 149/2012 cu un alineat nou – alin. (10) care va avea următorul enunț:*

“În cazul decesului administratorului insolvenței sau a lichidatorului, instanța de insolvență, prin încheiere, va dispune adunării creditorilor, în cel mult 10 zile să propună candidatura unui nou administrator. În cazul în care adunarea creditorilor nu respectă termenul stabilit de instanță, aceasta va numi un administrator din oficiu. Încheierea de numire a noului administrator nu se supune nici unei căi de atac”.

- Luând în considerare diversitatea domeniului de activitate a întreprinderilor, precum și gradul de complexitate în administrarea acestora, pentru o administrare eficientă de către administrator, *propunem a se face o diferențiere în autorizarea administratorilor prin instituirea mai multor categorii de autorizații permissive de administrare a companiilor mici, mijlocii și mari.*

Și nu în ultimul rând, am dori să reiterăm cuvintele prof. Gh. Piperea care afirma că „[...] practicianul în insolvență exercită un serviciu de interes public, fiind mandatarul judecătorului sindic în relațiile cu participanții la procedură. Practicianul în insolvență este interfața judecătorului-sindic cu ceilalți participanți la procedura colectivă. Din acest motiv, exercițiul atribuțiilor practicianului în insolvență presupune o relație permanentă de colaborare și coordonare cu judecătorul sindic, bazată pe încredere. Suspiciunile la adresa tuturor practicienilor în insolvență, alimentate de unele disfuncționalități reale ale activității unor practicieni, sunt neproductive câtă vreme corpul practicienilor în insolvență este un organism matur, care are capacitatea de a impune sancțiunile profesionale necesare pentru consolidarea încrederii în această profesie” [21].

În acest context, menționăm că, într-adevăr, încă de la momentul deschiderii procedurii și al desemnării administratorului autorizat este necesar ca toți participanții să aibă convingerea fermă că toate acțiunile acestuia sunt exercitate în interesul realizării scopului procedurii, în condiții de legalitate și maximă transparență.

Bibliografie:

1. Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107 din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 82-86 din 22.02.2002. Republicat în: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 66-75 din 01.03.2019.
2. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225 din 30.05.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 285-294 din 03.08.2018.
3. Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 193-197 din 14.09.2012.
4. Legea cu privire la administratorii autorizați nr. 181 din 18.07.2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 293-296 din 03.10.2014.

5. Codul deontologic al administratorilor autorizați aprobat de Congresul Uniunii Administratorilor Autorizați. În: Procesul – verbal din 07.11.2015.
6. Legea privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență nr. 85 din 25.06.2014. În: Monitorul Oficial al României nr. 466 din 25.06.2014.
7. Федеральный закон о несостоятельности (банкротстве) принят Государственной Думой 27 сентября 2002 года, одобрен Советом Федерации 18 октября 2002 года. В редакции федеральных законов от 22.08.2004 № 122-ФЗ.
8. Piperea Gheorghe. Principiile (uite) ale procedurii insolvenței (II). În: Revista electronică ”Juridice” din 09.09.2016. <https://www.juridice.ro/465734/principiile-uite-ale-procedurii-insolventei-ii.html>. (Accesat pe 12.09.2022).
9. Sărăcuț M. Desemnarea, confirmarea și înlocuirea administratorului judiciar. În: Phoenix. Revista de insolvență nr. 47, ianuarie-martie 2014. Editată de Uniunea Națională a Practicienilor de Insolvență din România. București, 2014. p. 11-23.
10. Сафронов Н., Волков Л. Современное состояние института несостоятельности в США. În: Revista Дайджест-финансы, nr. 3, 2001.
11. Юрьева Т. Управление в условиях несостоятельности: зарубежный опыт. În: Revista Экономический анализ: теория и практика № 10 (2017) – 2011. P. 57 – 64. [On-line]: <https://cyberleninka.ru/article/n/upravlenie-v-usloviyah-nesostoyatelnosti-zarubezhnyy-opyt/viewer>.
12. Бакуменко Н. Статус арбитражного управляющего. În: Revista electronică Право № 27 (445) от 04.07.2006. [On-line]: <https://pravo.ua/articles/status-arbitrazhnogo-upravljajushhego>. (Accesat pe 06.05.2020).
13. Manual de Bune Practici în Insolvență. Suport pentru îmbunătățirea și implementarea legislației și jurisprudenței în materie de faliment” Consorțiu dintre Ministerul Justiției României și Uniunea Europeană condus de Price Water House Coopers realizat în cadrul Programului Phare 2002.
14. Studiu privind funcționarea profesiei de administrator al insolvabilității în Republica Moldova întocmit în cadrul realizării acțiunii 3.2.1. (1) din Planul de Acțiuni pentru realizarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2012-2018 elaborat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova Direcția profesiei și servicii juridice Serviciul interpreți și traducători [On-line]: http://www.justice.gov.md/public/files/file/Directia%20notariat%20si%20avocatura/Studiu_functiunea_profesiei_de_administrator_al_insolvabilitii_-19-07-2013.pdf. (Accesat pe 27.09.2022)

15. Cauza CSJ, dosarul nr. 2rc-283/2017 din 24 mai 2017.
16. Cauza CSJ, dosarul nr.2rc-430/18 din 11 mai 2018.
17. Tabloul UNPIR. În: <https://www.unpir.ro/tablou>. (Accesat pe 15.10.2022).
18. Insolvency. Global Practice Guides. Definitive global law guides offering comparative analysis from top-ranked lawyers. În: <https://practiceguides.chambers.com/practice-guides/insolvency-2020>. (Accesat pe 21.09.2022).
19. Управляющий в деле о банкротстве (опыт России, Китая и США). Стрелкова И.И. În: <http://lexandbusiness.ru/view-article.php?id=8045> (Accesat pe 15.09.2022).
20. Bankruptcy in the United States. În: https://ru.qaz.wiki/wiki/Bankruptcy_in_the_United_States (Accesat pe 18.09.2022).
21. Reconstrucția relațiilor dintre judecătorul sindic și practicianul în insolvență. Piperea Gheorghe. În: <https://www.piperea.ro/ro-48-181-%20Reconstructia-relatiilor-dintre-judecatorul-sindic-sipracticia%20nul-in-insolventa.html> (Accesat pe 20.11.2022).